

T.C.
SAMSUN
BÖLGE İDARE MAHKEMESİ
4. İDARİ DAVA DAİRESİ
ESAS NO : 2022/1219
KARAR NO : 2022/1519

İSTİNAF YOLUNA

BAŞVURAN (DAVACI) :'ı TEMSİLEN EĞİTİM VE BİLİM
EMEÇİLERİ SENDİKASI

VEKİLİ : AV. NECMİYE ŞABBAZ BAŞEL - (E-Teb.)

KARŞI TARAF (DAVALI) : HOPA KAYMAKAMLIĞI/ARTVİN - (E-Teb.)

İSTEMİN ÖZETİ : Dava, Artvin ili, Hopa ilçesi, Lisesi'nde öğretmen olarak görev yapan davacının, Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör atanmasını protesto etmek için 08.01.2021 ve 03.02.2021 tarihlerinde gerçekleştirilen eylemlere katıldığı ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa muhalefet ettiğinden bahisle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/B-(d) maddesi uyarınca "kınama" cezası ile cezalandırılmasına ilişkin Hopa Kaymakamlığı'nın 18.10.2021 tarih ve E.34830958 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

Rize İdare Mahkemesi'nin 25/05/2022 gün ve E:2021/975, K:2022/352 sayılı kararıyla; davacının, sendika tarafından alınan söz konusu eylem kararına katılarak, mesai saati içinde Boğaziçi Üniversitesine rektör atanmasını protesto amacıyla, 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa aykırı olarak gösteri yürüyüşü ve basın açıklaması yaptığı ve söz konusu eylemi nedeniyle dava konusu işlemin tesis edildiği anlaşılmakta olup, davacının söz konusu eyleminin, sendikalarca üyeleri lehine yapılabilecek olan, kamu görevlilerinin ekonomik, sosyal ve mesleki hak ve menfaatlerinin ve bu kapsamda özlük ve parasal haklarının, çalışma koşullarının korunması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi, bu konularda kamuoyu oluşturulmasının sağlanması kapsamında değerlendirilemeyeceği ve davacının hizmet dışında Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunduğu, bu durumda, usulüne uygun olarak yürütülen soruşturma kapsamında davacının üzerine atılı fiili işlediğinin sübuta erdiği sonucuna ulaşıldığından, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/B-d maddesi uyarınca kınama cezası ile cezalandırılmasına ilişkin dava konusu işlemde hukuka aykırılık bulunmadığı gerekçesiyle davanın reddine karar verilmiştir.

Davacı tarafından; disiplin amirinin ceza verme yetkisinin zamaşımına uğradığı, katıldığı eyleminin, düşünce ve ifade özgürlüğü ile örgütlenme özgürlüğü kapsamında kaldığı, dava konusu işlemin ölçülülük ilkesine ve eşitlik ilkesine aykırı olduğu ileri sürülerek mahkeme kararının istinaf yolu ile incelenerek kaldırılması ve dava konusu işlemin iptaline karar verilmesi istenilmektedir.

SAVUNMANIN ÖZETİ : İstinaf başvuru dilekçesine cevap verilmemiştir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Samsun Bölge İdare Mahkemesi 4. İdari Dava Dairesi'nce dava dosyası 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 45. maddesi hükümleri doğrultusunda incelenerek işin gereği görüldü:

Dava, Artvin ili, Hopa ilçesi, Lisesi'nde öğretmen olarak görev yapan davacının, Boğaziçi Üniversitesi'ne rektör atanmasını protesto etmek için 08.01.2021 ve 03.02.2021 tarihlerinde gerçekleştirilen eylemlere katıldığı ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununa muhalefet ettiğinden bahisle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/B-(d) maddesi uyarınca "kınama" cezası ile cezalandırılmasına ilişkin Hopa Kaymakamlığı'nın 18.10.2021 tarih ve E.34830958 sayılı işleminin iptali istemiyle açılmıştır.

T.C.
SAMSUN
BÖLGE İDARE MAHKEMESİ
4. İDARİ DAVA DAİRESİ
ESAS NO : 2022/1219
KARAR NO : 2022/1519

Anayasa'nın "Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı" kenar başlıklı 34. maddesinde, "Herkes, önceden izin almadan, silahsız ve saldırısız toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkına sahiptir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü hakkı ancak, milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlığın ve genel ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amacıyla ve kanunla sınırlanabilir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunda gösterilir." hükmüne yer verilmiştir.

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin "Dernek kurma ve toplantı özgürlüğü" başlıklı 11. maddesinde ise; *"1) Herkes asayiş bozmayan toplantılar yapmak, dernek kurmak, ayrıca çıkarlarını korumak için başkalarıyla birlikte sendikalar kurmak ve sendikalara katılmak haklarına sahiptir. 2) Bu hakların kullanılması, demokratik bir toplumda, zorunlu tedbirler niteliğinde olarak, ulusal güvenliğin, kamu emniyetinin korunması, kamu düzeninin sağlanması ve suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması amaçlarıyla ve ancak yasayla sınırlanabilir. Bu madde, bu hakların kullanılmasında silahlı kuvvetler, kolluk mensupları veya devletin idare mekanizmasında görevli olanlar hakkında meşru sınırlamalar konmasına engel değildir."* hükmü, Avrupa Birliği Temel Haklar Şartı'nın 28. maddesinde ise, işçiler ve işverenlerin veya bunların ilgili kuruluşlarının, topluluk mevzuatı ve ulusal yasalar ve uygulamalara göre uygun düzeylerde toplu sözleşmeler müzakere etme ve imzalama ve menfaat ihtilafı olması halinde grev eylemi dahil olmak üzere kendi çıkarlarını korumak için ortak eylem yapma hakkına sahip olduğu hükmüne yer verilmiştir.

Öte yandan, Anayasa'nın "Sendika Kurma Hakkı" başlıklı 51. maddesinde, çalışanlar ve işverenlerin, üyelerinin çalışma ilişkilerinde, ekonomik ve sosyal hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için önceden izin almaksızın sendikalar ve üst kuruluşlar kurma, bunlara serbestçe üye olma ve üyelikten serbestçe çekilme haklarına sahip oldukları, hiç kimsenin bir sendikaya üye olmaya ya da üyelikten ayrılmaya zorlanamayacağı, sendika kurma hakkının ancak, millî güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlak ile başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebepleriyle ve kanunla sınırlanabileceği, sendika kurma hakkının kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usullerin kanunda gösterileceği hüküm altına alınmış olup, 90. maddesinin son fıkrasında da, "Usulüne göre yürürlüğe konulmuş Milletlerarası andlaşmalar kanun hükmündedir. Bunlar hakkında Anayasaya aykırılık iddiası ile Anayasa Mahkemesine başvurulamaz. Usulüne göre yürürlüğe konulmuş temel hak ve özgürlüklere ilişkin milletlerarası andlaşmalarla kanunların aynı konuda farklı hükümler içermesi nedeniyle çıkabilecek uyuşmazlıklarda milletlerarası andlaşma hükümleri esas alınır." düzenlemesine yer verilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun "Davranış ve işbirliği" başlıklı 8. maddesinde; "Devlet memurları, resmi sıfatlarının gerektirdiği itibar ve güvene layık olduklarını hizmet içindeki ve dışındaki davranışlarıyla göstermek zorundadırlar. Devlet memurlarının işbirliği içinde çalışmaları esastır." kuralına yer verilmiş, "Disiplin Amiri ve Disiplin Cezaları" başlıklı 124. maddesinin ikinci fıkrasında; "...Kamu hizmetlerinin gereği gibi yürütülmesini sağlamak amacı ile kanunların, tüzüklerin ve yönetmeliklerin Devlet memuru olarak emrettiği ödevleri yurt içinde veya dışında yerine getirmeyenlere, uyulmasını zorunlu kıldığı hususları yapmayanlara, yasakladığı işleri yapanlara durumun niteliğine ve ağırlık derecesine göre 125 inci maddede sıralanan disiplin cezalarından birisi verilir." kuralı yer almış ve **125. maddesinin birinci fıkrasının, (B) bendinin, (d) alt bendinde;** "Hizmet dışında Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak nitelikte davranışlarda bulunmak" fiili, kınama cezasını gerektiren fiil ve haller arasında sayılmıştır.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu'nun 1. maddesinde, bu Kanunun amacının, kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerinin korunması ve geliştirilmesi için oluşturdukları sendika ve konfederasyonların

T.C.
SAMSUN
BÖLGE İDARE MAHKEMESİ
4. İDARİ DAVA DAİRESİ
ESAS NO : 2022/1219
KARAR NO : 2022/1519

kuruluşu, organları, yetkileri ve faaliyetleri ile sendika ve konfederasyonlarda görev alacak kamu görevlilerinin hak ve sorumluluklarını belirlemek ve toplu sözleşme yapılmasına ilişkin usul ve esasları düzenlemek olduğu, 3. maddesinin birinci fıkrasının (f) bendinde, sendika, kamu görevlilerinin ortak ekonomik, sosyal ve meslekî hak ve menfaatlerini korumak ve geliştirmek için oluşturdukları tüzel kişiliğe sahip kuruluşlar olarak tanımlanmış; 18. maddesinin birinci fıkrasında, kamu görevlilerinin, iş saatleri dışında veya işverenin izni ile iş saatleri içinde sendika veya konfederasyonların bu Kanunda belirtilen faaliyetlerine katılmalarından dolayı farklı bir işleme tâbi tutulamayacağı ve görevlerine son verilemeyeceği; 19. maddesinin ikinci fıkrasının (a) ve (d) bentlerinde, sendika ve konfederasyonların kuruluş amaçları doğrultusunda toplumsal cinsiyet eşitliğini gözeterek, genel olarak kamu personelinin hak ve ödevleri, çalışma koşulları, yükümlülükleri, iş güvenlikleri ile sağlık koşullarının geliştirilmesi konularında görüş bildirmek ve toplu sözleşmenin uygulanmasını izlemek üzere yapılacak çalışmalara temsilciler göndermek ve üyelerinin meslekî yeterliliklerinin artırılması ve sorunlarının çözülmesi ile sendikal faaliyetlerinin geliştirilmesine yönelik kurs, seminer ve sosyal amaçlı toplantılar düzenlemek, bilimsel çalışmalar yapmak ve yayınlarda bulunmak şeklinde faaliyetlerde bulunabilecekleri hüküm altına alınmıştır.

Dava dosyasının incelenmesinden; Artvin ili, Hopa ilçesi, Lisesi'nde öğretmen olarak görev yapan davacının, üyesi bulunduğu Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası'nın 05.01.2021 tarih ve 2021/300/7 sayılı "kayyum rektör atamalarına karşı basın açıklaması hk" konulu yazısına istinaden, sendikanın Hopa temsilciliğinin kararıyla, 08.01.2021 ve 03.02.2021 tarihlerinde, Boğaziçi Üniversitesine rektör atamasını protesto etmek için gerçekleştirilen eylemlere **katıldığından** bahisle hakkında başlatılan disiplin soruşturması neticesinde düzenlenen raporda getirilen teklif doğrultusunda, Hopa Kaymakamlığı'nın 18.10.2021 tarih ve E.34830958 sayılı işlemi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 125/B-d maddesi uyarınca "kınama" cezasıyla tecziyesine karar verilmesi üzerine, bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

AİHM, devletin kamu hizmetinde çalışan memurları yönünden sadakat yükümlülüğü öngörmesinin, ayrıca onlara ödev ve sorumluluklar yüklemesinin memurların statüleri gereği meşru bir durum olduğunu belirtmiştir. Fakat kamu görevlilerinin de birey olduğunu, siyasi görüş sahibi olma, ülke sorunlarıyla ilgilenme, tercih yapma gibi sosyal yönlerinin bulunduğunu ve bu doğrultuda Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (Sözleşme) 10. ve 11. maddelerinden yararlandıklarının şüpheden uzak olduğunu da ifade etmiştir. Bununla birlikte memurun bulunduğu konum ve görev yaptığı alanla ilgili olarak ödev ve sorumluluk derecesinin belirlenmesinde ulusal makamların bir takdir marjı olduğunu da eklemiştir (İsmail Sezer/Türkiye, B. No: 36807/07, 24/3/2015, §§ 52-54; Vogt/Almanya [BD], B. No: 17851/91, 26/9/1995, §§ 51-53; Ahmed ve diğerleri/Birleşik Krallık, B. No: 22954/93, 2/9/1998, §§ 53, 54; Otto/Almanya (k.k.), B. No: 27574/02, 24/11/2005).

AİHM kamu görevlilerine verilen disiplin cezalarıyla güdülen meşru amacın gerçekleştirilip gerçekleştirilmediği yönünden yalnızca cezanın bir kuralla öngörülmüş olmasını yeterli bulmamakta, somut bir değerlendirmenin varlığını aramaktadır. Bu bağlamda kamu görevlilerinin cezalandırılan eylemlerinin kamu hizmetlerinin sürekliliğini ya da gereği gibi yerine getirilmesini etkilemek veya görev yapılan devlet kurumunun itibarını zedelemek gibi cezayı gerekli kılan sonuçlara sebep olduğunun açıkça gösterilmesi gerektiğini belirtmektedir (Kula/Türkiye, B. No: 20233/06, 19/6/2018, §§ 48, 49).

Anayasa Mahkemesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi kararlarında da belirtildiği gibi, Anayasa'nın 34. maddesinde düzenlenen toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı bireylerin ortak fikirlerini birlikte savunmak ve başkalarına duyurmak için bir araya gelebilme imkânını korumayı amaçlamaktadır. Dolayısıyla bu hak, Anayasa'nın 25. ve 26. maddelerinde düzenlenen

T.C.
SAMSUN
BÖLGE İDARE MAHKEMESİ
4. İDARİ DAVA DAİRESİ
ESAS NO : 2022/1219
KARAR NO : 2022/1519

ifade özgürlüğünün özel bir biçimidir. İfade özgürlüğünün demokratik ve çoğulcu bir toplumdaki önemi, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı için de geçerlidir. Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı çoğulcu demokrasilerin gelişmesinde elzem olan farklı düşüncelerin ortaya çıkması, korunması ve yayılmasını güvence altına almaktadır. Bu kapsamda, kendine özgü özerk işlevine ve uygulama alanına rağmen, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ifade özgürlüğü kapsamında değerlendirilmelidir.

Toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ve ifade özgürlüğü, demokratik toplumunun en temel değerleri arasındadır. Demokrasinin özünde açık bir tartışma ortamıyla sorunları çözebilme gücü yer almaktadır. Şiddete teşvik ve demokrasinin ilkelerini ortadan kaldırma durumları dışında toplantı ve ifade özgürlüğünün ortadan kaldırılmasına yönelik önleyici nitelikli radikal tedbirler demokrasiye zarar verir. Hukukun üstünlüğüne dayalı demokratik bir toplumda, barışçıl yöntemlerle gerçekleştirilmesi savunulan fikirlerin, toplantı özgürlüğü ve diğer yasal araçlarla kendisini ifade edebilmesi imkânı sunulmalıdır.

Anayasa'nın 34. maddesi fikirlerin silahlı ve silahlı, başka bir ifade ile barışçıl bir şekilde ortaya konulabilmesi için toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkını güvence altına almıştır. Kolektif bir şekilde kullanılan bu hak, düşüncelerini ifade etmek isteyen kişilere şiddeti dışlayan yöntemlerle düşünceleri açıklama imkânı vermektedir. Şiddet kullanma niyetinde olan kişilerin katıldığı veya düzenlediği gösteriler barışçıl toplanma kavramı dışında kalmaktadır. Bu kapsamda toplanma hakkının amacı şiddete karışmayan ve fikirlerini barışçıl bir şekilde ortaya koyan bireylerin haklarının korunmasıdır. Bunun dışında toplantının veya gösteri yürüyüşünün hangi amaçla yapıldığının bir önemi yoktur.

Öte yandan, kamu görevlilerinin, ekonomik, sosyal ve mesleki hak ve menfaatlerinin ve bu kapsamda özlük ve parasal haklarının, çalışma koşullarının korunması, iyileştirilmesi, geliştirilmesi, bu konulara dikkat çekilmesi ve kamuoyu oluşturulmasının sağlanması amacıyla üyesi bulundukları sendikanın aldığı kararlar uyarınca katıldıkları eylemlerin sendikal faaliyet olması nedeniyle disiplin cezasına konu edilmesinin demokratik bir toplumda gerekli olduğundan söz edilemeyeceği tartışmasızdır.

Somut uyuşmazlıkta ise, davacının, sendika tarafından alınan "kayyum rektör atamalarına karşı basın açıklaması hk" konulu yazısına istinaden, Boğaziçi Üniversitesine rektör atanmasını protesto amacıyla, gösteri yürüyüşü ve basın açıklamasına katılmaktan ibaret olan eyleminin, üyesi olduğu sendikanın çağrısı üzerine yapılmış olsa bile, kamu görevlilerinin, ekonomik, sosyal ve mesleki hak ve menfaatlerinin ve bu kapsamda özlük ve parasal haklarının, çalışma koşullarının korunması, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla yapılmış bir eylem olmaması nedeniyle sendikal bir faaliyet olarak değerlendirilmesine olanak bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, dava dosyasındaki bilgi ve belgeler ile Dairemizce yapılan ara kararı gereği davalı idarece gönderilen bilgi ve belgelerden, davacının kendi ikrarı ile de sabit olduğu üzere bahsi geçen yürüyüş ve basın açıklamasına katıldığı sabit ise de, katıldığı eylem nedeniyle görevine gelmemesi veya görevini aksatması gibi bir durum ve iddianın söz konusu olmadığı, asayiş bozduğuna, taşkınlık yaptığına, yasa dışı herhangi bir slogan attığına veya suç teşkil edecek bir eylemde bulunduğu yönelik bir tespitin de bulunmadığı, dava konusu işlemin salt Boğaziçi Üniversitesine rektör atamasını protesto etmek için gerçekleştirilen eyleme izinsiz olarak katıldığından bahisle tesis edildiği görülmektedir.

Bu durumda, öğretmen olan davacının, görevini aksatmamak suretiyle ve üyesi olduğu sendikanın da aldığı karara istinaden salt yürüyüş ve basın açıklamasına katılmaktan ibaret olan eyleminin, toplantı ve gösteri yürüyüşü düzenleme hakkı ve ifade özgürlüğü kapsamında bulunduğu, bu nedenle "Hizmet dışında Devlet memurunun itibar ve güven duygusunu sarsacak

T.C.
SAMSUN
BÖLGE İDARE MAHKEMESİ
4. İDARİ DAVA DAİRESİ
ESAS NO : 2022/1219
KARAR NO : 2022/1519

nitelikte davranışlarda bulunmak" disiplin suçu kapsamında değerlendirilmesine olanak bulunmadığı açık olduğundan, aksi yönde tesis edilen dava konusu işlemde hukuka uyarlık, davanın reddi yönündeki İdare Mahkemesi kararında ise hukuki isabet görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davacının istinaf başvurusunun **kabulüne**, Rize İdare Mahkemesi'nin 25/05/2022 gün ve E:2021/975, K:2022/352 sayılı kararının **kaldırılmasına**, dava konusu işlemin **iptaline**, dava ve istinaf aşamasına ait aşağıda dökümü yapılan toplam 565,80 TL yargılama gideri ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen 5.500,00-TL avukatlık ücretinin davalı idare tarafından davacıya verilmesine, istinaf aşamasında yersiz alınan 80,70 TL harcın istemi halinde, artan posta avansının ise re'sen davacıya iadesine, 30/12/2022 tarihinde oyçokluğuyla kesin olarak karar verildi.

Başkan
NİHAT KOÇAK
97744

Üye
ABDULLAH DEMİR
165641
X

Üye
EENGÜL ALBAYRAK
SEKBAN
152960

Dava Aşamasına Ait
Yargılama Giderleri :
Başvuru Harcı : 59,30 TL
Karar Harcı : 59,30 TL
Vekalet Harcı : 8,50 TL
Posta Gideri : 66,50 TL
TOPLAM : 193,60 TL

İstinaf Aşamasına Ait
Yargılama Giderleri :
İstinaf Başv. Harcı : 220,70 TL
Posta Gideri : 151,50 TL
TOPLAM : 372,20 TL

D.T.

KARŞI OY :

İstinaf dilekçesinde öne sürülen iddialar, istinaf başvurusuna konu Rize İdare Mahkemesi'nin 25/05/2022 gün ve E:2021/975, K:2022/352 sayılı kararının dayandığı gerekçeler karşısında yerinde ve kararın kaldırılmasına neden olacak mahiyette görülmediğinden istinaf başvurusunun reddine karar verilmesi gerektiği görüş ve oyu ile, aksi yönde olan çoğunluk kararına katılmıyorum.

Üye
ABDULLAH DEMİR
165641
X